

Ukrajinci v Rumunsku

Denisa Nemesh, Karolína Šušková, Matěj Velič, Ondřej Žampach

Úvod a cíl práce

Semestrální práce je zaměřena na třetí nejrozšířenější etnickou minoritu v Rumunsku, a tou jsou Ukrajinci. Ukrajinci v Rumunsku tvoří v současné době zhruba 0,27 % celkové populace, což je zhruba 51 000 osob. Ukrajinci se na území Rumunska dostávají již od 14. století, nejvíce se jich usadilo na severu ve městech Maramureš a Sučava, dále se nacházejí v Banátu nebo Tulče.¹⁾ V úvodní části práce se nachází stručná historie příchodu prvních Ukrajinců na rumunské území a dále jeho postupné osidlování až do současnosti. Praktickou část tvoří námi zvolené otázky a odpovědi respondentů, které se více snaží přiblížit život ukrajinské minority v Rumunsku.

Cílem semestrální práce je seznámit čtenáře s ukrajinskou menšinou žijící v Rumunsku. Popsat jejich historii na tomto území, jazyk tradice a zvyklosti. Popsat, jak se Ukrajinci v Rumunsku dorozumívají, jak jsou vnímáni okolím a jak vycházejí s místními obyvateli.

Hlavní výzkumná otázka

Hlavní výzkumnou otázkou je zjistit, jak se Ukrajinci integrovali do rumunské společnosti a jak na ně rumunská majorita jakožto na minoritu nahlíží?

Zkoumané pohledy

Jak na sebe nahlíží samotná ukrajinská menšina žijící v Rumunsku a jak jsou vnímáni Rumuny?

Podotázky

Jak si zde Ukrajinci udržují své tradice a zvyky?

Jaký je jejich vztah s příbuznými nebo známými, kteří žijí na Ukrajině?

Jak Ukrajinci vychází s místními obyvateli?

Jakým jazykem mluví s ostatními Ukrajinci v Rumunsku a jak se dorozumívají s Rumuny?

Literární rešerše

Rozdělením a životem ukrajinské minority v Rumunsku se zabývá **Petr Kokaisl** ve své publikaci **Pestrá Evropa**, který také zmiňuje tradice a náboženství této minority. Na začátku článku rozděluje obyvatele Ukrajiny žijících v Rumunsku do tří různých skupin. První skupinou jsou Huculové. Huculové jsou nejpočetnější skupinou, v důsledku historických změn hranic karpatské části Ukrajiny žijí nyní na severu Rumunska. Druhou nejpočetnější skupinou jsou Rusíni, Ukrajinci, kteří žijí v Banátu. Poslední a nejmenší skupinu tvoří potomci Kozáků ze Záporoží, kteří se do Rumunska přistěhovali v 18. století. Toto dělení však pro mnoho Ukrajinců již nemá takový význam a většina obyvatel se považuje prvotně za Ukrajince. Autor dále poukazuje na to, že ukrajinštinu běžně používá starší a střední generace, na rozdíl od dětí, které se dorozumívají spíše rumunsky. Uvádí, že dokonce ve vesnicích, kde se k ukrajinské národnosti hlásí přes 90 % obyvatel, mezi sebou mluví děti častěji rumunsky než ukrajinsky. Pro ukrajinskou národnost přestává hrát specifický jazyk významnou roli, vzhledem k tomu, že většina Ukrajinců ukrajinštinu neovládá a je pro ně mnohem důležitější historické povědomí.²⁾

Na problémy, které vznikají při integraci Ukrajinců v Rumunsku nám poukazuje autor **Yuriychuk Yuriy** ve svém článku **Ukrainian minority in Romania: Problems of national identity preserving**. Nejdříve se autor v textu zabývá rozdělením Ukrajinců na území Rumunska, tudíž pojednává o Ukrajincích v Banátu, kde je nejvíce ukrajinských vesnic. Ukrajinci se zde přistěhovali v první polovině 20. století a o Ukrajincích v Dobrudže a v Maramureši. Přičemž Ukrajinské osídlení v Dobrudži je spojeno například s vojenským táborem Zadunajská Sič, který zde fungoval 15 let nebo, když se sem v druhé polovině 19. století začaly stahovat skupiny nevolníků, kteří utíkali před nevolnictvím a vojenskému náboru do carské armády. Ukrajinci se zde začali usazovat, stavět kostely a živil se převážně rybolovem a zemědělstvím. Dále autor ukazuje pár příkladů ukrajinské kultury v Rumunsku, jako například bustu Tarase Ševčenka, který je považován za národního básníka Ukrajiny. Zmiňuje se o střední škole Tarase Ševčenka, která je jedinou střední školou v Rumunsku, kde výuka probíhá v ukrajinštině. Popisuje ukrajinská muzea a domy. V neposlední řadě informuje autor v textu o vzdělávání a médiích v ukrajinském jazyce. Uvádí, že v ukrajinštině neexistuje žádné televizní vysílání a veškeré potřeby etnických Ukrajinců v Rumunsku uspokojují 3 rádiové pořady, které ovšem netrvaly déle než pár minut týdně. Podle evropských norem by se měl tento problém začít řešit.³⁾

O příchodu ukrajinské národnostní menšiny do Rumunska pojednává v ukrajinském jazyce **Klara Gudzyk** ve svém článku **Ukrajinci v Rumunsku**. Zmiňuje zde založení prvního Svazu Ukrajinců v Rumunsku (SUR), který vznikl v roce 1946 s podporou velkého počtu Ukrajinců. Již dnes SUR je podporován vládou Ukrajiny – prostřednictvím tohoto orgánu se poskytuje určitá finanční pomoc a navazuje se kulturní kontakt mezi Ukrajinou a ukrajinskou diasporou v Rumunsku. Hlavními účely SUR je tedy zachovat – v hustém rumunském prostředí – národní identitu Ukrajinců, ukrajinskou kulturu, rodný jazyk a tradici předků. Autorka ve svém článku podotýká, že po 2. světové válce se ve vesnicích a městech kompaktního bydliště Ukrajinců a smíšených rodin ve školách všechny předměty vyučovaly v ukrajinštině. Avšak nyní Ukrajinské školství zažívá velkou krizi, a to přímo nedostatek kvalifikovaných ukrajinských učitelů. Co se týče počtu obyvatel, tak v roce 1948 se za Ukrajince považovalo 800 000 lidí žijících v Rumunsku, při sčítání lidu v roce 2002 jich bylo pouhých 64 000. Pokles byl způsoben především přirozenou asimilací⁴⁾

Metodologie

Vzhledem k podstatě zkoumaného problému byla využita metoda kvalitativní (kvalitativní výzkum). Kvalitativním přístupem rozumíme jakýkoliv výzkum, jehož výsledků se nedosahuje pomocí statistických procedur nebo jiných způsobů kvantifikace.⁵⁾ Zabývají se především otázkami

každodenního života a umožňují pochopit zkoumaný problém více do hloubky. Kvalitativní metody se používají k odhalení a porozumění pravé podstaty zkoumaného jevu, který dostatečně dobře neznáme, anebo právě k prohloubení informací, o již známém jevu. Kvalitativní výzkum využívá induktivní logiky. To znamená, že výzkumník postupuje od sběru dat k formulaci nové teorie.⁶⁾ Mezi výhody kvalitativního výzkumu patří například právě ono získávání podrobného popisu a vhledu při zkoumání jevu nebo možnost navrhování nových procesů. Nevýhodami pak jsou neschopnost zobecnění na populaci nebo časová náročnost sběru dat.⁷⁾ Data ve výzkumu jsou sbírána pomocí technik sběru dat, v tomto případě byl zvolen rozhovor neboli interview. Rozhovor je jedna ze základních technik sběru dat, jehož cílem je získávání informací. Rozhovor by měl být zaměřený a plánovitý. Dotazování obecně zahrnuje různé typy rozhovorů a dotazníkových šetření.⁸⁾

Pro naši práci byl s jedním respondentem využit rozhovor polostrukturovaný (semistandardizovaný), který spočívá v tom, že výzkumník si připraví jasně formulovaný seznam otázek s možností pokládat otázky doplňující, rozhovor byl veden telefonicky. Komunikace s ostatními respondenty probíhala skrze skupinu na sociální síti Facebook, kdy byly otázky respondentům zaslány emailem. Shánění respondentů bylo pro naši práci poměrně obtížné, vzhledem k tomu, že na Ukrajině momentálně probíhá válka. Respondenti nám často příslibovali participaci na této práci, ovšem po opakovaném kontaktování s námi konverzaci ukončili. Častokrát jsme se tudíž odpovědí nedočkali, či byly příliš strohé a následné doplnění informací ze strany respondentů již neproběhlo.

Pospartizační údaje o respondentech

1. **Simona** – 34 let, vdaná za Rumuna a žije v Rumunsku 2 roky, zaměstnaná v automobilové společnosti
2. **Kateřina** – 34 let, vdaná za Rumuna a žije v Rumunsku 7 let, zaměstnaná jako obchodní partner v mezinárodní společnosti
3. **Olga** – 29 let, narozená v Rumunsku, žije v Rumunsku v ukrajinské vesnici Remeti, zaměstnaná jako sestra na stomatologickém oddělení
4. **Vilém** – 35 let, žije v Rumunsku, zaměstnán ve firmě jako účetní

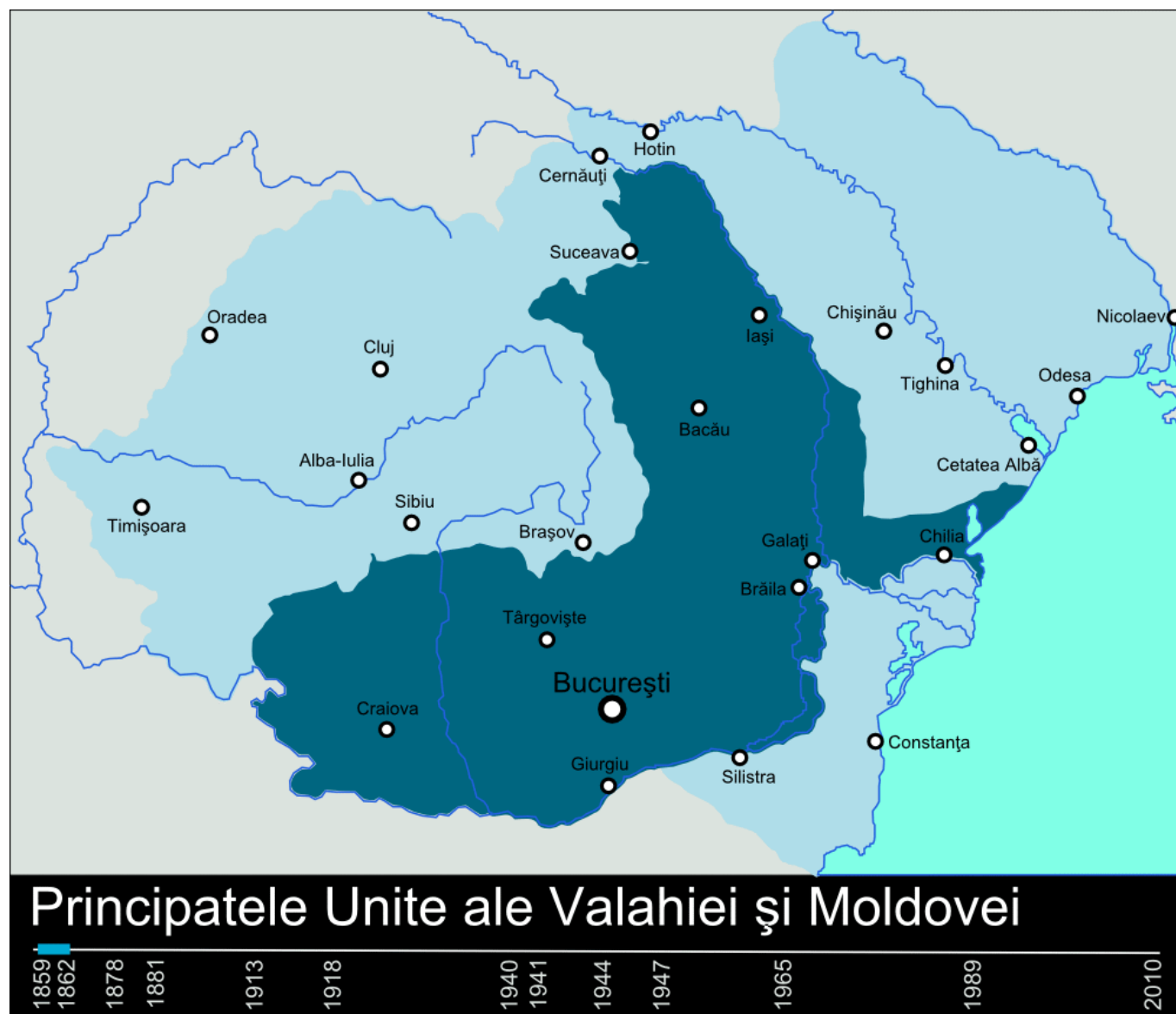
Praktická část

Historie Ukrajinců v Rumunsku

Nejdříve je zapotřebí objasnit, že samotné označení „Ukrajinci“ jako jednotný národ, je poměrně nové. Jednotný název Ukrajinci, ukrajinský národ se začal používat až v dobách ukrajinského národního obrození. Dříve byli Ukrajinci nazýváni odlišně podle místa jejich výskytu. Ruští Ukrajinci se úředně nazývali Malorusové, rakouští Ukrajinci používali označení Rusíni, a mimo to existovaly také lokální označení, jako Rusnjaci nebo Kozáci.⁹⁾

Ukrajinci v Rumunsku žijí převážně na území Maramureše, Sučavy, Tulči, Karaš-Severin a Temešváru. Historické prameny tvrdí, že Ukrajinci osídlili severní část Rumunska (dnešní Maramureš a Sučava) již kolem 14. až 15. století.¹⁰⁾ Ukrajinská minorita byla rozdělena na tři skupiny podle místa výskytu. Nejpočetnější menšinu tvoří Ukrajinci na severu Rumunska ve městech Maramureš a Sučava. Osídlení této oblasti probíhalo již ve 14. a 15. století, někteří historici dokonce tvrdí, že osídlování mohlo probíhat již dříve.¹¹⁾ Tato skupina se zde neobjevila zcela dobrovolně, ale důsledkem změny hranic.

Tudíž na území Maramureše žije menšina Ukrajinců a v pohraničí Ukrajiny žije menšina Rumunů.¹²⁾

Důvody k migraci Ukrajinců byly podle Eduarda Egana například: chudoba, pocit postupného vyloučení ze společnosti, hladomor nebo samotné ohrožení jejich etnické příslušnosti.¹³⁾

Ukrajinská menšina na tomto území je tedy autochtonní neboli původní, jelikož zde žijí již po mnoho staletí. Teprve od roku 1918 spadá toto území oficiálně pod Rumunsko. Druhou nejpočetnější skupinou jsou obyvatelé ze západu Rumunska, konkrétně z Banátu. Tato skupina se formovala v průběhu 18. století, kdy sem emigrovali Ukrajinci z bývalého Rakouska-Uherska, a především pak z oblasti Zakarpatské Rusi. Skupina Rusínů se v Banátu usadila především kvůli práci v zemědělství. Hlavním důvodem migrace byla chudoba a hladomor. Nejdříve šli muži za prací a následně potom rodiny. Lidé si začali stavět domy, kupovat pozemky atd. Ovšem během 1. sv. války vznikaly obrovské dluhy, protože muži byli na frontě a ženy nedokázali splácet velké částky. Na požadavek Ministerstvo války v Maďarsku nařídilo dluhy pozastavit do konce války a na konci války v prosinci roku 1918 byly veškeré tyto dluhy zrušeny. Jelikož hlavní zaměstnání Ukrajinců v Rumunsku je právě již zmiňovaná práce v zemědělství, dále chov zvířat či lesnictví.¹⁴⁾ Poslední ukrajinská kolonie se usadila na východě Rumunska v oblasti Tulča, po vyhnání kozáků ruskou carevnou Kateřinou II. ze Záporožské Siče. Záporožská Sič bylo území kozáků, kteří zde založili dřevěnou pevnost za prahem řeky Dněpr. Z této skutečnosti také pochází název Záporožská Sič, který vznikl ze slova „Záporoží“ ve významu „za prahem“ a slova „sič“ od „sekaných klád“, jelikož k výstavbě Siče bylo zapotřebí nejdříve posekat les a

z nasekaných klád poté postavit dřevěné opevnění kolem kozáckého území. Kateřina II. nařídila Záporožskou Sič zničit, jelikož se bála nově utvářejících se rolnických povstání, protože se rolníci nebyli ochotni podřídit její vládě a bojovali za svobodu.¹⁵⁾

Nelehké období zažívali Ukrajinci po rozpadu Rakouska – Uherska v roce 1918, kdy na území Rumunska probíhala rumunizace obyvatelstva. Nastal přísný zákaz používání ukrajinského jazyka. Uzavřely se veškeré veřejné ukrajinské školy byly potlačeny většiny ukrajinských institucí a s tím i ukrajinské kulturní akce. Byly zrušeny veškeré ukrajinské časopisy a literatura, vše muselo být psáno pouze rumunsky. Dokonce bylo zakázáno používat i samotný výraz „Ukrajinci“, nařízeno bylo používat název „občané Rumunska“. Mimo jiné byli Ukrajinci násilně nuceni změnit si svá jména a příjmení na rumunská. V důsledku těchto striktních opatření, která trvala až do roku 1928, se ukrajinská menšina v Rumunsku razantně snížila.^{16) 17)}

V roce 1941 Rumunsko dovolilo ukrajinské národnostní menšině kulturní práva, například v Bukurešti bylo organizováno ukrajinské rozhlasové vysílání nebo vycházely noviny „Život“ a časopis „Batava“. O 7 let později, v roce 1948 umožnila školní reforma rozvoj základního, středního a vysokého vzdělání v ukrajinském jazyce (do té doby probíhalo vyučování pouze v rumunštině). V té době byla škola centrem ukrajinského života. Slavily se zde náboženské a státní svátky.

V roce 1964 komunistické úřady postupně anulovaly dosavadní úspěchy ukrajinské národnostní menšiny. Všechny školy, kde se vyučoval ukrajinský jazyk a všechny ukrajinské vzdělávací a kulturní veřejné organizace ve vesnicích byly zlikvidovány. V roce 1989 s podporou velké části Ukrajinců vznikl Svaz Ukrajinců Rumunska (SUR). Tento svaz byl založen za účelem chránit práva etnické menšiny, zachovat národní identitu, kulturu, rodný jazyk a tradici předků. Tato organizace je nejvíce podporována v částech země, kde je úroveň ukrajinské identity nejvyšší, zejména v Sučavě. Díky úsilí svazu jsou vydávána literární díla (kolem 40 knih ročně). Jde především o překlady ukrajinské literatury do rumunštiny. Během založení Svazu Ukrajinců Rumunska (SUR) se odhalilo několik problémů, které v letech 1995-1996 vedly k definitivnímu rozdělení rumunských Ukrajinců. A to do SUR a nově vzniklého Demokratického svazu Ukrajinců Rumunska (DSUR). Jedním z důvodů bylo to, že proudy v SUR hodnotí počet Ukrajinců v Rumunsku různě a také stupeň jejich integrace a asimilace. Strana, která byla zaměřena na Maramureš trvala na plné národně-kulturní autonomii především podle maďarského modelu.¹⁸⁾

Počet Ukrajinců v Rumunsku má stále klesající tendenci, na vesnicích žije 83 % ukrajinské minority, proti tomu ve městech pouhých 16,2 %.¹⁹⁾

V současné době probíhá již od února rusko-ukrajinská válka, kvůli které na území Rumunska uprchlo od jejího začátku již přes 600 000 Ukrajinců.²⁰⁾

Jazyk

Podle sčítání lidu z roku 2011 se k ukrajinské národnosti hlásí 50920 obyvatel Rumunska. Ukrajinštinu jako svůj mateřský jazyk zvolilo tentýž rok dle statistik, které lze vyčíst z grafu 48910 obyvatel. Je tedy patrné, že většina Ukrajinců považuje ukrajinštinu za svůj mateřský jazyk, i přesto, že na Ukrajině nežijí. Z výpovědí našich respondentů žijících v Rumunsku je patrné, že se všichni snaží hojně využívat svůj mateřský jazyk (ukrajinštinu), pokud jim to situace dovolí. Na druhou stranu mladší lidé, kteří často přicházejí do větších měst se bez znalosti rumunštiny už neobejdou a většina z nich ji používá více než ukrajinštinu. Na tuto skutečnost poukazuje i jedna z našich informátorek, která žije v oblasti Maramureše a ukrajinštinu používá jen mezi svými blízkými a obyvateli přilehlých ukrajinských vesnic, kteří zde žijí desítky let. Tento jev, kdy ukrajinštinu používá spíše starší generace oproti mladší

zmiňuje i Petr Kokaisl ve své publikaci *Pestrá Evropa*.²¹⁾ Ukrajinský jazyk jako takový v Rumunsku upadá. Rumunizace v Rumunsku zapříčinila značný pokles ukrajinské populace. Ukrajinský tisk se v Rumunsku již prakticky neobjevuje. Chybí mu zavedený předplatitelský a distribuční systém. Také míra státní podpory ukrajinských médií je z obou zemí nedostatečná, i přesto, že na to má ukrajinská menšina právo. Prozatím tomu nenapomáhá ani rumunsko-ukrajinská komise, která by tento problém měla monitorovat, ale přesto se ze snahy ukrajinských diplomatů nepodařilo situaci zlepšit.²²⁾

Obrázek – Mateřský jazyk v Rumunsku

2011²³⁾

Komunikace a dorozumívání Ukrajinců

Dvě naše informátorky pochází z Ukrajiny. Obě preferují komunikaci v ukrajinštině, to ovšem nejde ve všech případech. Simona zde žije pouhé dva roky, a dorozumívání v rumunštině jí dělá problém:

Jsem Ukrajinka, a proto komunikuji vždy ukrajinsky. Rumunštině rozumím a snažím se pomocí ní občas domluvit, ale dělám mnoho chyb, ale Rumuni mi rozumí. (Simona)

Přesto je ale schopna řešit záležitosti i prostřednictvím jiných jazyků. Především, když komunikuje s mladými lidmi nebo institucemi:

Pokud oslovuji mladé lidi nebo nějakou organizaci, instituci, firmu, ptám se, zda umí anglicky a v mnoha případech je možné komunikovat v angličtině. Všimla jsem si také, zejména ve městě, kde žiji, že velké množství lidí zná další cizí jazyky: němčinu, španělštinu, italštinu. (Simona)

Na druhou stranu Kateřina, která zde žije už sedm let se naučila plynule rumunsky a komunikace jí nedělá problém:

Nejprve jsem komunikovala s Rumuny anglicky, nyní mluvím plynule rumunsky, takže s nimi mluvím rumunsky. (Kateřina)

Se svoji rodinou na Ukrajině nebo přáteli mluví pouze ukrajinsky. Dříve používala i ruštinu, ale s ohledem na dnešní dobu ji odmítá používat:

S Ukrajinci mluvím ukrajinsky, předtím jsem přecházela do ruštiny, pokud byli rusky mluvící, teď ruštinu odmítám používat a mluvím zásadně ukrajinsky. (Kateřina)

Jedna z našich informátorek pochází z Rumunska, ale protože celý život žije v ukrajinské vesnici, musí komunikovat i ukrajinsky. Poukazuje i na pestrost dialektu v menšinových oblastech:

V Rumunsku se v každé ukrajinské vesnici jazyk od sebe liší (to znamená, že dialekt je jiný, v některé vesnici je dialekt čistý, jako by to byl čistý ukrajinský jazyk, v jiných to je naopak jazyk, kterému by žádný Ukrajinec nerozuměl). Přízvuk v dialektech není stejný nebo některé dialekty mají málo nebo mnoho půjčených slov z rumunského jazyka. (Olga)

Použití jazyka volí v závislosti na okolí a s kým je zrovna v kontaktu. Často se ale setkává s tím, že používání dialektů způsobuje jazykovou bariéru i mezi Ukrajinci:

My Ukrajinci z Rumunska mluvíme ukrajinsky (naším dialektem) s ostatními Ukrajinci. Jsou lidé, kteří se stydí mluvit svým dialektem, protože si myslí, že jim nebudeme rozumět a raději přechází do rumunštiny (takových lidí je opravdu mnoho), takže se bavíme mezi sebou rumunsky. Častěji můžeme podle přízvuku a dialektu odhadnout, ze které ukrajinské vesnice dotyčný pochází. S Rumuny se bavíme rumunsky. (Olga)

Udržování ukrajinských tradic a zvyků v Rumunsku

Většina ukrajinského obyvatelstva v Rumunsku byla pravoslavná. Avšak v oblastech Maramureše a Banátu převažovali příslušníci řecko-katolické církve, ale po její likvidaci, která proběhla v roce 1948, přijali pravoslaví. Nyní je v Rumunsku pravoslavných věřících přes 80 % populace.²⁴⁾

I přesto, že Ukrajinci žijí v Rumunsku několik století, stále však dodržují ukrajinské tradice. Častým úkazem je i osvojování tradic rumunských a to především v případě, kdy vstoupí do manželského svazku.²⁵⁾ Tuto podobu dvojitých tradic slaví se svoji rodinou Kateřina, která je vdaná za Rumuna již několik let: *V naší rodině například slavíme dvoje Vánoce, jak rumunské, tak i ukrajinské, na svátky většinou připravují ukrajinská tradiční jídla. (Kateřina)*

Na druhou stranu Simona dodržuje pouze rumunské tradice, i přesto, že v Rumunsku žije pouhé dva roky:

Ukrajinské zvyky a tradice už bohužel nedodržuji, ale vyprávím o nich svým rumunským přátelům. (Simona)

Velikonoce

Velikonoce jsou svátkem vzkříšení Ježíše Krista. Tento svátek má i jiný název – Pascha. Obecně platí, že příprava Velikonoc začíná začátkem půstu, který trvá téměř šest týdnů. Během půstu křesťané, kteří jej dodržují, nejedí maso ani mléčné výrobky. Na Zelený čtvrtek začínají hospodyně péct pasku, jeden z hlavních symbolů velikonočních svátků. Zelený čtvrtek je často spojován s úklidem vlastních domů a dvorů, jelikož následuje Velký pátek.

Velký pátek je znamením smutku během něj se nesmí nic dělat. Je také zakázáno zpívat a bavit se. V tento den chodí lidé do kostela, na bohoslužby. V průběhu Velkého pátku se v kostelech vynáší rubáš (pohřební oděv). Většina starších lidí říká, že na Velký pátek je vhodné nekonzumovat žádné jídlo a někteří nejí až do doby, kdy se v kostele posvětí košíky s jídlem. Jako další součástí velikonočních příprav se na Velký pátek připravují tzv. „pysanky“ Jedná se o jednu z nejstarších tradic, dekorování vajíček pomocí vosku (batikování). Na každém vajíčku byl vždy jiný symbol. V předkřesťanských dobách tyto symboly představovaly magii, jež měla moc odhánět zlé duchy, zahánět zimu nebo naopak zaručit bohatou úrodu a přinést člověku štěstí. Po roce 988, kdy se křesťanství stalo státním náboženstvím, symboly ztratily pohanský význam a motivy začaly znázorňovat víru. Od poloviny 19.

století byly pysanky vytvářeny především pro dekorativní účely. Dnes už se různé významy symbolů liší od regionů a vesnic a představují pro každého něco jiného. Ovšem veškeré vzory se vztahují k lidovým tradicím pysanek a nejsou považovány za nové originální výtvoř.²⁶⁾

Sobota před Velikonocemi, poslední den Velkého půstu během kterého křesťané připravují velikonoční košíky, aby celá rodina mohla jít do kostela na Bohoslužbu. Do svátečních košíků si lidé dávají pasochki, máslo, sýr, pysanky, a další dobroty.

Další významným dnem je velikonoční pondělí, kde se všichni scházejí v chrámu. Po bohoslužbě se rodiny navzájem navštěvují a tráví spolu čas.

Olga se svojí rodinou berou Velikonoce za velmi významný svátek a v celé vesnici ho slaví podle tradice:

O vzkříšení Před Velikonocemi ve čtvrtek „Čtvrtek zhevny“ pečeme pletený chléb „Paska“, všechny druhy koláčů, připravujeme Holubci (zelná rolka s rýží) s houbami. Na Velký pátek připravujeme vajíčka (pysanky), lze je obarvit všemi možnými barvami a kreslit na ně různé tvary. V tento den také chodíme do kostela, kde se čte 12 evangelií. V sobotu vaříme všelijaká jídla, vařená vajíčka s majonézou atd. V sobotu připravujeme košík s vejci, klobásou, kraslicemi, paskou a sýrem. V neděli se tento koš v kostele posvěť. O Velikonocích se každý den chodí do kostela a pak k příbuzným na návštěvy a tam oslavují. Druhý velikonoční den chodí chlapci a dívky (blízcí přátelé, příbuzní, spolužáci) do lesa péct maso a brambory, popíjet, pouštět nahlas hudbu a tančit. Za 6 týdnů je tzv. „Svatá neděle“. Před svátkem se pečou koblihy se sladkým sýrem („knyshky“).

Obrázek 2 - Pysanky²⁷⁾

Vánoce

Ukrajinské Vánoce začínají 6. ledna na Štědrý večer a končí 19. ledna. První den je Svatá večere a tento večer se nazývá Melančin, během kterého se zpívají koledy tzv. „štědřivky“.²⁸⁾ Vánoce jsou pro Ukrajince svátkem hlavně rodinným, kdy se setkávají v co největším počtu. Další dny se navštěvují rodiny, přátelé a sousedi. Součástí jsou i honosné tabule plné jídla. Takto slaví Vánoce se svojí rodinou i informátorka Olga:

6. ledna na Vánoce zpíváme staré ukrajinské koledy jako jsou například: Věčně, „Nová radost stala“, „Yasna zorja zasvitila“ atd. První den chodí děti koledovat (za peníze). Každý večer chodí chlapci za děvčaty koledovat. Další dny chodí rodiny (rodiče s dětmi a prarodiči) navštěvovat své příbuzné sestřenice, bratrance atd. Na hosty vždy čeká prostřený stůl s různými pokrmy. (Olga)

Vztah s příbuznými a známými na Ukrajině

Komunikace s příbuznými probíhala a probíhá běžným způsobem. Všechny informátorky jsou s rodinami a přáteli pořád v kontaktu i během válečného konfliktu. Ovšem s délkou pobytu v Rumunsku se sociální interakce zužují a ke komunikaci používají především sociální sítě. To potvrzuje informátorka Kateřina a informátorka Olga:

Udržuji vztahy s menším okruhem lidí, po přestěhování do Rumunska se okruh komunikace s lidmi z Ukrajiny výrazně snížil, ale s těmi, se kterými komunikuji, komunikujeme pravidelně, a to především prostřednictvím sociálních sítí např. Skype, Messenger, WhatsApp. (Kateřina) Na Ukrajině mám mnoho příbuzných ze strany mých rodičů. V tuto chvíli komunikujeme s příbuznými prostřednictvím mobilních telefonu, Facebooku, ale málokdy, a ne s každým. (Olga)

V případě informátorky Simony je to mnohem intenzivnější a spíše se navštěvují:

Kdykoli je to možné, jedu na 1-2 týdny na Ukrajinu, setkávám se tam s příbuznými a přáteli. Navíc s příbuzenstvem pravidelně telefonuji. (Simona)

Sociální vztahy s Rumuny

Když jsme se ptali, jaké mají Ukrajinci vztahy s Rumuny dostali jsme pouze kladné odpovědi, ať už ze strany Ukrajinek, tak za strany Rumuna. Informátorky si velmi rychle zvykli na soužití s Rumuny a nemají s nimi žádné problémy:

S Rumuny vycházím dobře, rychle jsem se adaptovala, jsou to velmi otevření a milí lidé. (Kateřina) V komunikaci s Rumuny nebyly žádné potíže ani nedorozumění. Nevidím žádný rozdíl v mentalitě Ukrajinců a Rumunů. (Simona)

Ovšem každý člověk je jiný, jak píše informátorka Olga:

Jako všude, jsou hodní i zlí lidé a ani Rumunsko v tomhle případě není výjimka. (Olga) Přesto s Rumuny vychází také dobře, ale ukrajinská mentalita je jí bližší:

Obecně jsou vztahy mezi Ukrajinci a Rumuny dobré. Ale myšlení máme odlišné. Ukrajinci jsou kreativnější a odvážnější. (Olga)

Celkově se podle výpovědí Ukrajinek Rumuni vůči ukrajinské menšině nijak zvlášť nenadřazují a respektují je.

Ze strany Rumuna tomu bylo velmi podobně. Sám menšinu jak rumunskou, tak veškeré ostatní bere spíše jako výhodu než přítěž:

V Rumunsku se nachází několik menšin, ať už je to největší maďarská, či dále česká, srbská, slovenská, ukrajinská. Každá z těchto menšin může Rumunsko obohatit v různých oblastech života. Ať už se jedná o kulturu, zvyky, gastronomii či způsob života. Vůbec mi tedy nevadí, že ukrajinská minorita v Rumunsku žije. Nikdy jsem u sebe ani u lidí v mém okolí nezaznamenal jakýkoliv problém a touto menšinou. (Vilém)

Dle respondenta Viléma byla rumunská menšina oproti maďarské, která je největší hodně v pozadí:

Ukrajinská menšina v Rumunsku patří k těm menším. Spíše se tam řeší maďarská, která je největší.

Co se týče ukrajinské menšiny, ta byla spíše v pozadí. Alespoň tak jsem to vnímal v oblasti Banátu, kde žiji. (Vilém)

Závěr

Cílem práce bylo poukázat na to, jak žijí členové ukrajinské menšiny v Rumunsku. Zjistit, kdy a jakým způsobem se na rumunské území dostali a co je k tomu vedlo. Následně pak získat informace o tom, jak si zde udržují svůj jazyk, své zvyky a tradice a jak jsou vnímáni rumunskou majoritou.

Příchod Ukrajinců do Rumunska trval několik století a probíhal v několika vlnách, kdy každý z příchoďů měl jiný důvod. Důsledkem byly změny hranic, chudoba, hlad i vyhnání.

Svůj jazyk si však stále udržují, i přesto, že je v nynějším Rumunsku ukrajinština používána mnohem méně, než tomu bylo v minulosti. Ukrajinštinu, jako primární jazyk si ukrajinštinu zachovali převážně obyvatelé vesnic v menšinových oblastech. Jedná se zejména o starší generaci. Mladší generace byla nucena se přizpůsobit a naučit se tedy rumunsky. Následkem rumunizace byla ukrajinština potlačena a od té doby se již natolik nevyužívá, i přesto, že se o to ukrajinští diplomati zasazují.

Rumunští Ukrajinci stále udržují vztahy se svými příbuznými a přáteli na Ukrajině, ale čím déle žijí v Rumunsku, tím více se okruh blízkých zužuje. Vztahy s příbuznými a známými se snaží nejvíce udržovat telefonicky a přes sociální sítě. Navštěvují se jen ojedinelé.

Integrace do rumunské společnosti byla na každém osídleném území jiná. Na venkově neměli lidé takovou potřebu a nutnost začleňovat se do společnosti, udržují si své tradice a zvyky a především používají ukrajinštinu. Oproti tomu Ukrajinci žijící na vesnici se přizpůsobili životu v Rumunsku jazykově i kulturně.

Co se týče rumunského vnímání ukrajinské menšiny je možné ho demonstrovat na našich dvou informátorkách, které zde vstoupily do manželského svazku s Rumuny. Ovšem i náš rumunský informátor respektuje ukrajinskou menšinu a považuje ji za přínosnou pro rumunskou společnost, stejně jako všechny ostatní. Obě etnika se vzájemně respektují.

Seznam internetových zdrojů a literatury

1. BANCIU, Viorica a kol. *The Geographical and Socio-Cultural Aspects of the Minority of Ukrainians in Romania*, 2013. [cit.05.08.2022]. Dostupné z: <http://www.ijssh.org/papers/236-G00013.pdf>
2. Bidzilya, Y. M., Haladzhu, Z. V., Georgiievskaya, V. V., Solomin, Y. O., & Sydorenko, N. M. (2021). *Ukrainian communication and media in Romania: from birth and progress to regress*. *Linguistics and Culture Review*, 5(54), 234-253. [cit.03.09.2022]. Dostupné z: <https://lingcure.org/index.php/journal/article/view/1576>
3. BOCZKOWSKI, Hipolyt. *Z dějin Ukrajiny a ukrajinského obrození*. Ukrajinské vydavatelské družstvo Čas, Kyjiv-Praha, 1919
4. HUDZYK, Klara. *Ukrajinci v Rumuniji*. (Українці в Румунії. [Ukrajinci v Rumunsku].) [online]. [cit. 2022-03-13]. Dostupné z: <https://day.kyiv.ua/uk/article/cuspilstvo/ukrayinci-v-rumuniyi>
5. KOKAISL, Petr, Tereza AIŠMANNOVÁ, Tereza BRAUNSBERGEROVÁ, et al. *Pestrá Evropa: Italové v Chorvatsku, Poláci v Rumunsku, Rusíni na Ukrajině, Rusíni (Lemkové) v Polsku, Rusíni v Srbsku, Ukrajinci v Rumunsku, Turci v Makedonii, Turci v Rumunsku, Krymští Tataři*. Praha: Nostalgie, 2017. ISBN 978-80-906207-6-6.
6. KOMARI, Albert. *Ukrayintsi v Rumuniyi. Istoriya i s'ohodennya*. (Українці в Румунії. Історія і

- сьогодення. [Ukrajinci v Rumunsku. Historie a současnost.] [online]. 2020 [cit. 03.09.2022]. Dostupné z: <https://svitua.org/2020/06/12/ukrayinczi-v-rumuniyi-istoriya-i-sogodennya/>
7. LIVINSKÝ, Oleksa. *Ukrajinské Vánoce ctí tradice, víru i pověry* [online] Ukrajinská iniciativa, Praha, 25.12.2014. [10.08.2022]. Dostupné z: <https://www.ukrajinci.cz/o-nas/svetovy-kongres-ukrajincu/diaspora-cr+c7/ukrajinske-vanoce-cti-tradice-viru-iapovery+a46.htm>
 8. RENDUK, T. G. *Ukrajinci Rumuniji: nacionalho-kul'turne žittja ta vzajemovidnosyny z vladoju*. (Українці Румунії: національно-культурне життя та взаємовідносини з владою. [Ukrajinci v Rumunsku: národní a kulturní život a vztahy s úřady.]) Kyjev: Historický ústav Ukrajiny, Národní akademie věd Ukrajiny, 2010. ISBN 978-966-02-5826-6.
 9. Rezultate 2011 – recensamantul populatiei si locuintelor. *Populația pe sexe, după religie – categorii de localități și județe*. [online]. [cit. 05.09.2022]. Dostupné z: <https://www.recensamantromania.ro/rpl-2011/rezultate-2011/>
 10. ROBCIUC, Ion. *The Ukrainians Living In Romania*. [online]. Institutul cultural Roman: Plural, 2006. [cit. 15.06.2022]. Dostupné z: <https://www.icr.ro/pagini/the-ukrainians-living-in-romania/en>
 11. STRAUSS Anselm L. a Juliet M. CORBIN. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Str. 8-11
 12. *The network in Romania to help Ukrainian refugees* [online] npr.org, 2022 [cit.04.09.2022] Dostupné z: <https://www.npr.org/2022/04/09/1091902352/the-network-in-romania-to-help-ukrainian-refugees>
 13. Ukrainian-American Magazine. *Ukrainian People*, 2017. [cit. 11.08.2022]. Dostupné z: <https://ukrainianpeople.us/pysanka-ukrainian-easter-truditions/>
 14. YURIYCHUK, Yuriy. *Eurolimes: Ukrainian minority in Romania: Problems of national identity preserving* [online]. 2011, [cit. 2022-03-13]. ISSN 1841-9259. Dostupné z: https://multicult.ro/index.php?option=com_content&view=article&id=19&Itemid=188&lang=en
 15. ZAGATA, Lukáš. *Základy kvalitativního výzkumu: přednáška č. 8, sběr dat – dotazování*
 16. ZHUKOVSKY, Arkadii. *Romania*. [online]. 2011 [cit.04.09.2022]. Dostupné z: <http://www.encyclopediaofukraine.com/display.asp?linkpath=pages%5CR%5CO%5CRomania.htm>

Seznam obrázků

Obrázek 1 – Mateřský jazyk v Rumunsku 2011. Vlastní zpracování dle:

<https://www.recensamantromania.ro/rpl-2011/rezultate-2011/>

Obrázek 2 - Ukrainian-American Magazine. *Ukrainian People*, 2017. Dostupné z:

<https://ukrainianpeople.us/pysanka-ukrainian-easter-truditions/>

Počet shlédnutí: 110

1)

ROBCIUC, Ion. *The Ukrainians Living In Romania*. [online]. Institutul cultural Roman: Plural, 2006. [cit. 15.06.2022]. Dostupné z: <https://www.icr.ro/pagini/the-ukrainians-living-in-romania/en>

2)

KOKAISL, Petr, Tereza AIŠMANNOVÁ, Tereza BRAUNSBERGEROVÁ, et al. *Pestrá Evropa: Italové v Chorvatsku, Poláci v Rumunsku, Rusíni na Ukrajině, Rusíni (Lemkové) v Polsku, Rusíni v Srbsku,*

Ukrajinci v Rumunsku, Turci v Makedonii, Turci v Rumunsku, Krymští Tataři. Praha: Nostalgie, 2017. ISBN 978-80-906207-6-6.

3)

YURIYCHUK, Yuriy. *Eurolimes: Ukrainian minority in Romania: Problems of national identity preserving* [online]. 2011, [cit. 2022-03-13]. ISSN 1841-9259. Dostupné z:

https://multicult.ro/index.php?option=com_content&view=article&id=19&Itemid=188&lang=en

4)

HUDZYK, Klara. *Ukrajinci v Rumuniji.* (Українці в Румунії. [Ukrajinci v Rumunsku].) [online]. [cit. 2022-03-13]. Dostupné z:

<https://day.kyiv.ua/uk/article/cuspilstvo/ukrayinci-v-rumuniy>

5)

STRAUSS, Anselm L. a Juliet M. CORBIN. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie.* Str. 8-11

6) 8)

ZAGATA, Lukáš. *Základy kvalitativního výzkumu: přednáška č. 8, sběr dat – dotazování*

7)

STRAUSS Anselm L. a Juliet M. CORBIN. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie.* Str. 8-11

9)

BOCZKOWSKI, Hipolyt. *Z dějin Ukrajiny a ukrajinského obrození.* Ukrajinské vydavatelské družstvo Čas, Kyjiv-Praha, 1919

10) 11) 13) 14)

BANCIU, Viorica a kol. *The Geographical and Socio-Cultural Aspects of the Minority of Ukrainians in Romania*, 2013. [cit.05.08.2022]. Dostupné z: <http://www.ijssh.org/papers/236-G00013.pdf>

12)

KOKAISL, Petr. a kol. *Pestrá Evropa: Italové v Chorvatsku, Poláci v Rumunsku, Rusíni na Ukrajině, Rusíni (Lemkové) v Polsku, Rusíni v Srbsku, Ukrajinci v Rumunsku, Turci v Makedonii, Turci v Rumunsku, Krymští Tataři.* Praha: Nostalgie, 2017. [cit.05.08.2022]. Dostupné z:

<https://books.google.cz/books?id=wujqDwAAQBAJ&pg=PA2&dq=pestra+evropa&hl=cs&sa=X&ved=2ahUKEwig96vJ3vD5AhUJy6QKHZxsBRQQ6AF6BAgLEAI#v=onepage&q=pestra%20evropa&f=false>

15)

ROBCIUC, Ion. *The Ukrainians Living In Romania.* [online]. Institutul cultural Roman: Plural, 2006. [cit. 05.08.2022]. Dostupné z: <https://www.icr.ro/pagini/the-ukrainians-living-in-romania/en>

16)

BANCIU, Viorica a kol. *The Geographical and Socio-Cultural Aspects of the Minority of Ukrainians in Romania*, 2013. [cit.04.09.2022]. Dostupné z: <http://www.ijssh.org/papers/236-G00013.pdf>

17)

ZHUKOVSKY, Arkadii. *Romania.* [online]. 2011 [cit.04.09.2022]. Dostupné z:

<http://www.encyclopediaofukraine.com/display.asp?linkpath=pages%5CR%5CO%5CRomania.htm>

18)

KOMARI, Albert. *Ukrayintsi v Rumuniyi. Istoriya i s'ohodennya.* (Українці в Румунії. Історія і сьогодення. [Ukrajinci v Rumunsku. Historie a současnost.]) [online]. 2020 [cit. 03.09.2022]. Dostupné z: <https://svitua.org/2020/06/12/ukrayinczi-v-rumuniyi-istoriya-i-sogodennya/>

19)

RENDUK, T. G. *Ukrajinci Rumuniji: nacionalno-kul'turne žittja ta vzajemovidnosyny z vladoju.* (Українці Румунії: національно-культурне життя та взаємовідносини з владою. [Ukrajinci v Rumunsku: národní a kulturní život a vztahy s úřady.]) Kyjev: Historický ústav Ukrajiny, Národní akademie věd Ukrajiny, 2010. ISBN 978-966-02-5826-6.

20)

The network in Romania to help Ukrainian refugees [online] npr.org, 2022 [cit.04.09.2022] Dostupné z: <https://www.npr.org/2022/04/09/1091902352/the-network-in-romania-to-help-ukrainian-refugees>

21)

KOKAISL, Petr, Tereza AIŠMANNOVÁ, Tereza BRAUNSBERGEROVÁ, et al. *Pestrá Evropa: Italové v Chorvatsku, Poláci v Rumunsku, Rusíni na Ukrajině, Rusíni (Lemkové) v Polsku, Rusíni v Srbsku, Ukrajinci v Rumunsku, Turci v Makedonii, Turci v Rumunsku, Krymští Tataři.* Praha: Nostalgie, 2017.

ISBN 978-80-906207-6-6.

²²⁾

Bidzilya, Y. M., Haladzhun, Z. V., Georgiievskia, V. V., Solomin, Y. O., & Sydorenko, N. M. (2021). *Ukrainian communication and media in Romania: from birth and progress to regress*. *Linguistics and Culture Review*, 5(S4), 234-253. [cit.03.09.2022]. Dostupné z:

<https://lingcure.org/index.php/journal/article/view/1576>

²³⁾

Obrázek 1 – Mateřský jazyk v Rumunsku 2011. Vlastní zpracování dle:

<https://www.recensamantromania.ro/rpl-2011/rezultate-2011/>

²⁴⁾

Rezultate 2011 – recensamantul populatiei si locuintelor. Populația pe sexe, după religie – categorii de localități și județe. [online]. [cit. 05.09.2022]. Dostupné z:

<https://www.recensamantromania.ro/rpl-2011/rezultate-2011/>

²⁵⁾

BANCIU, Viorica a kol. *The Geographical and Socio-Cultural Aspects of the Minority of Ukrainians in Romania*, 2013. [cit.10.08.2022]. Dostupné z: <http://www.ijssh.org/papers/236-G00013.pdf>

²⁶⁾

Ukrainian-American Magazine. *Ukrainian People*, 2017. [cit. 11.08.2022]. Dostupné z:

<https://ukrainianpeople.us/pysanka-ukrainian-easter-truditions/>

²⁷⁾

Obrázek 2 - Ukrainian-American Magazine. *Ukrainian People*, 2017. Dostupné z:

<https://ukrainianpeople.us/pysanka-ukrainian-easter-truditions/>

²⁸⁾

LIVINSKÝ, Oleksa. *Ukrajinské Vánoce ctí tradice, víru i pověry* [online] Ukrajinská iniciativa, Praha, 25.12.2014. [10.08.2022]. Dostupné z:

<https://www.ukrajinci.cz/o-nas/svetovy-kongres-ukrajincu/diaspora-cr+c7/ukrajinske-vanoce-cti-tradicie-viru-iapovery+a46.htm>

From:

<https://www.hks.re/wiki/> - **Hospodářská a kulturní studia (HKS)**

Permanent link:

https://www.hks.re/wiki/ls2022:ukrajinci_v_rumunsku

Last update: **29/05/2024 19:37**

